

Universitatea
Transilvania
din Braşov

Universitatea
Transilvania
din Braşov

FACULTATEA DE MUZICĂ

**Universitatea TRANSILVANIA
din Braşov
Facultatea de MUZICĂ**

**Departamentul - Interpretare și
Pedagogie Muzicală**

**ȐARCEA IOAN
Dirijat Cor**

TEZĂ DE ABILITARE

DIRIJATUL CORAL

EDUCAȚIE, CREAȚIE
INTERPRETATIVĂ,
MANAGEMENT ȘI RELAȚII UMANE

BRAȘOV, 2017

TEZA DE ABILITARE

cuprinde, în esență, propriile concepții referitoare la experiența profesională și de cercetare în domeniul educației muzicale - ca profesor, și de creație-interpretativă - ca dirijor și muzicolog.

Realizări științifice și profesionale și planuri de evoluție și dezvoltare a carierii

Direcții sincretice:

- 3.1. Activitatea didactică
- 3.2. Activitatea interpretativă, dirijorală -
concerte
- 3.3. Creația vocal-simfonică - în concerte și
atelier masterclass
- 3.4. Management cultural - proiecte,
parteneriate și festivaluri

ACTIVITATEA DIDACTICĂ

Valențele multiple ale educației muzicale

- Problematika educației - esența activității profesionale / existențiale

• La vita, amico, est l'arte de l'incontro - Vittorio de Moraes

- Educația muzicală - proces instructiv-educativ de formare a abilităților și deprinderilor de percepție și cunoaștere a realității cu ajutorul imaginilor sonore

- Educația muzicală instituțională - fondul de cunoștințe teoretice

- Interpretarea practică a creației muzicale - înțelegerea naturii inductive, iraționale, afective a limbajului muzical.

- Formarea unei gândiri logice, interdisciplinare presupune asimilarea conștientă a cunoștințelor la toate disciplinele de cultură generală din programa școlară.

- Cunoașterea și conștientizarea rolului pe care îl are educația muzicală în formarea personalității și caracterului poate duce la o reevaluare a importanței sale

Valențele formative ale limbajului muzical

- Afectivitatea și intelectul sunt două modalități de abordare a cunoașterii și educației muzicale (a limbajului muzical, ca parte componentă a limbajului artelor)
- În viață social-politică a marilor civilizații ale umanității muzica era considerată o valoare socială de prim rang, cu rol în formarea și dezvoltarea facultăților umane;
- Educația muzicală, este, înainte de orice, o artă cu valențe umane, promovează valori estetice fundamentale și se adresează preponderent afectivității, emoției și sentimentelor.
- Învățământul muzical contemporan din perioada școlarității, face preponderent instrucție muzicală și mai puțin educație muzicală; se adresează preponderent intelectului, raționalului, fiind o disciplină, uneori

Virtuțile muzicii / artelor în realizarea excelenței școlare

- Limbajul sunetelor este un limbaj al inteligenței și sensibilității fiind o componentă cu valențe multiple a ființei umane
- MUZICA promovează un număr mare de capacități de gândire, contribuind la pregătirea studenților pentru o carieră și o profesie;
- dezvoltă inteligența, imaginația și creativitatea;
- este o sursă majoră de sensibilitate și echilibru;
- are capacitatea de a revigora și calma energiile;
- contribuie la formarea de relații sociale, culturale și profesionale;
- încurajează munca în echipă, favorizează disciplina, angajamentul și implicarea;
- oferă posibilitatea înțelegerii propriei identități culturale, precum și a altor culturi;
- este un predictor al succesului și performanței școlare.

Sistemul de învățământ

- Formarea unor personalități umane omogene și complexe impune o repartiție armonioasă și echilibrată a disciplinelor de învățământ, în care educația artistică are un rol complementar dar determinant;
- Echilibru între *gândirea cerebrală*, **IQ** și *inteligenta emoțională* **EQ** ;
- Adolescența - preocupare excesivă pentru frumos; absența disciplinelor de educație estetică din programele școlare de liceu.
- Programele culturale ale Universității TRANSILVANIA din Brașov
 - stagiunea de concerte, Centrul multicultural

Modele de comportament social și profesional

- Profesorii mei - din liceu, Facultatea de Muzică din Timișoara, Conservatorul Ciprian Porumbescu din București;

Virtuțile muzicii / artelor în prevenirea dezangajării și abandonului școlar

- Dezangajarea și abandonul - realități ale învățământului contemporan;
- Ființa umană, pusă în fața luării unor decizii, gândește cerebral și decide afectiv.
- Dezangajarea și abandonul școlar - decizii afective, prin care un elev dezamăgit abandonează și renunță la beneficiile educației școlare în formarea sa profesională;
- Standardele de evaluare impuse; modul impersonal și autoritar din relația profesor-elev, lipsa de afectivitate, înțelegere și comuniune, ..., creează situații de inadaptabilitate și respingere, urmate de renunțare și abandon școlar;
- „Artele pot constitui o modalitate de revigorare și echilibru ...” Jacques Chailley
- Educația artistică - o soluție pentru prevenirea dezangajării și abandonului școlar;
- Implicarea socio-culturală a tinerilor în proiecte și programe culturale, este o modalitate de angajare

Rolul disciplinei Dirijat coral în sistemul de învățământ și viața social-culturală

- Dirijorul - personalitate cu valențe de lider; echilibru psihic și carismă; cultură multidisciplinară; intuiție, experiență practică și management socio-cultural.
- Pregătirea teoretică, pedagogică, psihologică și practică a studenților în vederea formării tehnicii dirijorale, precum și formarea abilităților psihopedagogice, de interrelaționare și management, ... sunt obiective de studiu ale disciplinei
- Competențe fundamentale necesare studiului:
 - citirea cursivă a partiturii,
 - înțelegerea valențelor expresive ale creației interpretate și
 - comunicarea intențiilor interpretative prin tehnica dirijorală individuală;
- Disciplinele de studiu complementare realizării competențelor fundamentale sunt toate disciplinele din

Formarea vocii corale

- obiectiv determinant al interpretării expresive

Vocea corală - "instrumentul" colectiv care dă expresie muzicală creației

- Prioritatea activității unui dirijor trebuie să fie formarea culturii vocale, individuale și corale, capabile să dea expresie maximă mesajului artistic;
- Exigențele interpretării muzicale corale, cu valențe artistice, presupun :
 - o acuratețe intonațională unică,
 - un timbru omogen și
 - o paletă dinamică expresivă, în consens cu mesajul compozitorului;
- Efectele în plan afectiv - emoții și sentimente - se manifestă în plan intelectual, cerebral, prin atitudini cu valențe formative în planul personalității și caracterului, adăugând la valoarea de sine,

Disfuncții ale auzului muzical, generatoare a cântatului fals

- **Intonația muzicală justă și expresivă**, este condiționată de trei factori determinanți:
 - o bună funcționare a sistemului nervos, manifestată printr-o acuitate specială a auzului,
 - o intonație corectă și
 - o memorie capabilă să rețină și să reproducă fragmente muzicale diverse și complexe.
- **Justețea intonației**, poate fi afectată de o respirație ineficientă sau o impostare și o emisie defectuoasă, sau poate avea o cauză de natură temperamentală.
- **Cântatul fals** se datorează unor disfuncții ale auzului și intonației, determinate de :
 - factori genetici (fiziologici),
 - medicali (neurologici, psihologici) sau
 - educativi.
- **Cunoașterea și înțelegerea cauzelor** cântatului fals reprezintă punctul de pornire în găsirea și aplicarea celor

Metode și tehnici de cultivare a vocii cântate

- Aplicarea celor mai adecvate tehnici de studiu și formare vocală presupune din partea educatorilor
 - o bună cunoaștere a caracteristicilor anatomo-fiziologice a vocii umane,
 - a structurii psihice și temperamentale a elevului / studentului / coristului;
 - experiență interpretativă, creativitate, inteligență și cultură
- Maniera de lucru - ludică
- Tipologia exercițiilor tehnice - adaptate individului - creativitate profesională
 - Exerciții de pregătire fizică, respirație, cultură vocală, dicție, improvizație, mișcare scenică, ...
- Atmosfera de lucru - destinsă
- Atitudinea pozitivă empatică, profesor - elev, bazată pe sinceritate și încredere
- Evaluarea permanentă - pozitivă dar reală
- Inducerea stării de încredere și motivație personală

ACTIVITATEA INTERPRETATIVĂ, DIRIJORALĂ - CONCERTE

Concertele corale - manifestări artistice cu semnificații semantice complexe

- sintetizează viziunea ideatică și expresivă a compozitorilor, filtrată și recreată prin inteligența și sensibilitatea dirijorului și exprimată prin vocea colectivă a coriștilor;
- sunt experiențe socio-culturale unice, prin racordarea muzicală și umană a interpreților la aceleași trăiri și exprimări muzicale de esență spirituală;
- efectele și beneficiile formative vizează reacțiile emoționale și atitudinile, ca și structura de personalitate și caracter a fiecărui individ;
- responsabilitatea dirijorului - interfață recreativă între universul limbajului creației, inserat în partitură, interpreți/coriști și public.

Activitatea dirijorală - concerte

festivaluri, proiecte culturale, masterclass, parteneriate

- Într-un concert se creează și se promovează o cantitate uriașă de evenimente sonore și variații interpretative, efect al unor decodificări personale, existente în subconștient

Activitatea concertistică a Corului de cameră

ASTRA - tipuri de concerte:

- a cappella, cu acompaniament de pian sau vocal-simfonice;
- educative - în colaborare cu Facultatea de Muzică, Liceul de Muzică;
- vocal-simfonice - în colaborare cu Filarmonica și Opera din Brașov;
- susținute în cadrul stagiunii de concerte a Universității *Transilvania*
- susținute în cadrul festivalurilor corale de tradiție ale comunității brașovene;
- susținute în cadrul festivalurilor și reuniunilor corale naționale și internaționale;
- susținute în cadrul unor parteneriate de colaborare cu formații corale din țară;
- susținute în cadrul unor parteneriate cu formații corale din

CREAȚIA VOCAL - SIMFONICĂ

În concerte și ateliere masterclass

Dramaturgia sincretică a creației și interpretării vocal-simfonice

- Gândirea sincretică a creației și interpretării vocal-simfonice sintetizează într-un tot unitar trei elemente, cu implicații semantice complementare în planul expresivității și arhitecturii muzicale: *corul, soliștii și orchestra;*
- Înțelegerea rolului și funcției fiecărui grup component; fiecare viziune interpretativă individuală, trebuie subordonată concepției de ansamblu.
- Responsabilitatea realizării unei interpretări vocal-simfonice profesionale este a **dirijorului** - printr-o cunoaștere aprofundată a creației și prin capacitatea de a coordona și valoriza la potențial maxim întreg

Rezonanțe expresive ale creației vocal-simfonice în conștiința coriștilor

- Abordarea creațiilor vocal-simfonice, este o preferință repertorială primordială a coriștilor, prin bogăția profundă a dramaturgiei creației care captivează și motivează implicarea emoțională și volitivă a interpreților;
- Festivalurile și concertele vocal-simfonice sunt momente de **maturizare stilistică**, sub raportul vocalității specifice dramaturgiei interpretative, raportată creației abordate și manierei dirijorale;
- Revelarea stilului interpretativ a fiecărei creații muzicale este posibilă datorită confluentei fericite dintre coriști, dirijorul de cor și dirijorul de orchestră;
- Fiecare creație vocal-simfonică se reflectă diferit în conștiința coristului sau dirijorului de cor, de aceea experiența acumulată prin interpretare și colaborarea

Metodologia abordării creației vocal-simfonice în atelierele corale

- Festivaluri corale, cu ateliere masterclass, concerte, conferințe și activități turistice
 - La Brașov, din 1996, Festivalul Coral Internațional TRANSILVANIA CorFest
 - La Satu Mare, din 1997, Festivalul Coral Internațional SAMFEST
- Abordarea unei creații vocal-simfonice, într-un atelier masterclass este un demers dificil datorită timpului scurt în care se impune pregătirea concertului;
- Reușita realizării concertului este determinată de măiestria pedagogică și muzicală, personalitatea și virtuțile manageriale ale dirijorului;
- O importanță deosebită are calitatea umană a participanților, care se manifestă prin implicarea lor volitivă, afectivă și printr-o disponibilitate deschisă spre efort;

Repere interpretative în *Mass C-Dur* de Franz Schubert

• În teza de abilitare sunt prezentate ideile principale, liniile directoare, vizând structura formală și caracteristicile stilistice dominante care definesc personalitatea muzicală a lui Schubert, cu referințe privind stilul interpretativ specific *Misei D-Dur*.

* Prezentarea reprezintă un model de studiu, aplicat tuturor creațiilor vocal-simfonice abordate alături de Corul ASTRA sau alte formații corale.

Proiecte vocal-simfonice în studiu

Le Roi David - Arthur Honegger (Psalm simfonic),
Proiect ARCC-ACJ-I, Liceul de Artă *Sabin Drăgoi* din Arad
29.04.2004.

• Demersul proiectului își are originea în relația personală de colaborare cu Federația Corală ACJ Suisse și *Société Chorale* de Mézières, Elveția, locul de origine a

MANAGEMENT CULTURAL, PROIECTE ȘI PARTENERIATE CORALE

Management cultural, instituțional și coral

- Experiența managerială se dobândește prin participare la cursuri de formare profesională și prin experiență practică.
- Director al Liceului de Artă / Muzică din Brașov, inspector școlar de specialitate;
- Director artistic al concursurilor și festivalurilor de specialitate, naționale sau membru în jurii de specialitate, naționale și internaționale;
- Dirijor; președinte ARCC ; director muzical al festivalului *Transilvania CorFest*.
- Managementul inteligenței, ca și cel al valorilor de patrimoniu cultural presupune o înțelegere profundă a resorturilor intelectuale și de sensibilitate artistică specifice persoanelor supradotate, și o coordonare managerială atipică, în consens cu aspectele de creativitate ce decurg din evoluția lor individuală.

Proiecte și parteneriate culturale corale

- 47 proiecte culturale, parteneriate și schimburi corale internaționale susținute cu formații muzicale/corale din străinătate:
- 26 proiecte culturale și parteneriate susținute cu formații muzicale/corale din România.
- Fiecare manifestare a avut atât valențe culturale cât și valențe socio-umane, iar beneficiile și efectele pe termen mediu și lung se reflectă prin dezvoltarea în extenso a unei comunități sociale și culturale în care se implică din ce în ce mai multe persoane, din generații și profile profesionale dintre cele mai diferite.

Valențe culturale și socio-umane ale parteneriatelor corale

- Fiecare parteneriat coral a avut valențe artistice și umane speciale cu o forță de comunicare umană care se răsfrânge asupra tuturor participanților.
- Turneele și parteneriate corale din Franța (2014) și Serbia (2015) - două spații culturale europene, cu valențe socio-culturale și politice distincte, au scos în evidență faptul că valorile de patrimoniu cultural sunt în esența lor într-o consonanță perfectă, și prin intermediul limbajului muzical se poate realiza o comunicare umană excelentă.
- Prin schimburile corale între formații din spații culturale și comunități administrative și socio-politice distincte, dar diferite, se poate schimba percepția umană și politică despre țări și popoare.
- Parteneriatele creează punți de comunicare umană în timp ce concursurile generează contradicții, orgolii și disensiuni, individuale și colective.

Festivalul Coral Internațional de la Brașov *Transilvania CorFest*

- *Transilvania CorFest*, este conceput ca o săptămâna de cânt coral, cu ateliere de studiu masterclass, concerte, serate corale, conferințe și activități turistice;
- *Transilvania CorFest* și-a atins obiectivele, reușind să ofere tuturor participanților un spațiu de socializare corală intercomunitară în jurul muzicii și a tradițiilor diferitelor culturi naționale și să promoveze Universitatea *Transilvania* din Brașov ca un centru multicultural internațional.
- O prezentare model, completă și complexă a manifestărilor festivalului este în: *Festivalul coral internațional, Transilvania CorFest, Universitatea Transilvania* din Brașov, 13 - 18 iulie 2015

CONCLUZII

cu privire la relevanța și originalitatea contribuțiilor personale

Contribuții la dezvoltarea activității didactice și educației muzicale

- ca profesor de educație muzicală, teoria muzicii, dirijat coral

Contribuții la promovarea culturii corale românești

- concertele sustinute, participarea la parteneriate corale, festivaluri, concursuri, sesiuni masterclass, precum și înregistrările pe CD și DVD, care atestă nivelul calității interpretative;

Contribuții relevante în managementul instituțional și cultural-coral

- realizările manageriale ca director, inspector școlar - reflectate în proiectele, programele și concursurile cu relevanță națională și internațională;

Contribuții la creșterea calității și vizibilității instituționale

- participarea ca dirijor și manager în manifestări

PLANURI DE EVOLUȚIE A CARIEREI ACADEMICE

Obiective prioritare, direcții de orientare

1. Activitatea didactică

- Continuarea direcțiilor reflectate în activitatea anterioară, cu acumulări valorice creatoare focalizate pe domenii de interes profesional;
- Formarea profesională a dirijorilor de cor, cu personalitate interpretativă
- Promovarea valorilor de patrimoniu ale culturii naționale prin manifestări specifice la nivel național și internațional

2. Activitatea de cercetare științifică și profesională

- Coordonarea activității de cercetare științifică din cadrul facultății;
- Conferința internațională ȘTIINȚA MUZICII;
- Coordonarea activității de cercetare științifică a studenților;
- Cultura vocală individuală și colectivă - modalități și procedee de formare și dezvoltare a auzului și culturii vocale ;
- Direcții de cercetare vizând stilistica interpretării corale;
- Antologia muzicii corale românești - compozitori, creații și interpreți.

3. Activitatea interpretativă, dirijorală

- Promovarea creației corale *a cappella* și vocal-simfonice, în concerte și ateliere masterclass;
- Promovarea valorilor de patrimoniu ale culturii naționale prin manifestări specifice la nivel național și internațional
- Corul Universității TRANSILVANIA.

4. Management cultural

- Festivalul Coral Internațional de la Brașov, *Transilvania CorFest*;
- Parteneriate culturale, naționale și internaționale;
- Proiecte muzicale promovate și susținute în CA ale federațiilor internaționale.
- Încrederea în implementarea cu succes a proiectelor viitoare, are la bază deschiderea culturală, didactică și socio-comunitară promovată de Universitatea Transilvania din Brașov.